

Novokřtělci v minulosti a dnes

**Každodenní život a strategie
předávání životního stylu**

„Zlatá léta“ na Moravě

- 1533-1554 postupný nárůst obcí, pokusy o vypovězení (1536, 1546-47 atd.)
- 1554-1565 kroniky označují za „dobrá léta“
- 1565-1592 označováno za „zlaté období“
- 1599 – mikulovské panství získal kardinál František z Dietrichštejna – rekatolizace, působení kněží Kryštofa Erharda a Kryštofa Fischera (soupis hutterských spisů)
- Následně „zlaté období“ končí válkami s Turky, Bočkajovo povstání v Uhrách, Bílá hora

Sociální uspořádání, vztahy a komunikace

- Jazykem tzv. „hutterish“ – dialekt němčiny
- Odloučení od okolní společnosti – zpočátku absolutní nekomunikace s okolními (i vyloučenými), později zmírněno
- Odloučení od členů rodiny, kteří nebyli součástí obce (obavy z osamění)
- Členové se oslovovali bratr/sestra (i členové jedné rodiny), dohromady tvoří „obec Boží“ (Gemein Gottes)
- Navenek vážné vystupování. Toto chování vnímáno okolím ambivalentně („zbožný život“ jako známka hereze, podezřívání z novokřtěnectví)

Instituce společného vlastnictví

- Zpočátku nebylo jednotně zavedeno, některé skupiny ano (gabrielité), některé ne (švýcarští bratři, sobotníci...)
- Hutterité – osobní majetek vede ke sporům, nauku rozvedl Petr Riedemann v druhé pol. 16. stol.
- Veškerý majetek byl v „osobním užívání“, ale nikoli vlastnictví. Cokoli kdo potřeboval pro sebe, svou práci apod., bylo „zapůjčeno“, po smrti se předávalo tomu, kdo to potřeboval
- Problémy: ukrývání cenností, odchod člena ze společenství
- Společné vlastnictví – široká definice zahrnující i „čas“ a práci

Skutky apoštolů 2: 44-46

- Všichni, kteří uvěřili, byli pospolu a měli všechno společné.
- ⁴⁵Prodávali svůj majetek a rozdělovali všem podle toho, jak kdo potřeboval.
- ⁴⁶Každého dne pobývali svorně v chrámu, po domech lámali chléb a dělili se o jídlo s radostí a s upřímným srdcem.
- ⁴⁷Chválili Boha a byli všemu lidu milí. A Pán denně přidával k jejich společenství ty, které povolával ke spáse.

Skutky apoštolů 4: 32-35

- Všichni, kdo uvěřili, byli jedné mysli a jednoho srdce a nikdo neříkal o ničem, co měl, že je to jeho vlastní, nýbrž měli všechno společné.
- ³³Boží moc provázela svědectví apoštolů o vzkříšení Pána Ježíše a na všech spočívala veliká milost.
- ³⁴Nikdo mezi nimi netrpěl nouzi, neboť ti, kteří měli pole nebo domy, prodávali je a peníze, které utržili,
- ³⁵skládali apoštolům k nohám. Z toho se rozdávalo každému, jak potřeboval.

Sídla a obydlí novokřtěnců

- O klasifikaci a velikosti viz Pajer:
 - Malá – 50-100 Strážnice, Prušánky, Ladná
 - Sídla se školou, cca 200 osob – Velké Bílovice, Vacenovice, Tavíkovice, Strachotín
 - Mimořádně velká sídla až 500 lidí – Nové Mlýny, Němčičky, Přibice, Podivín
- Ve „zlatém období“ žili ve velkých komplexech haushabenů – dlouhé domy uspořádané okolo dvora
- V přízemí domů dílny, prádelny, kuchyň a jiné společné prostory, podkroví rozděleno na dvě patra – spodní obydlené, horní sklad.
- Místnosti určené pro rodiny s malými dětmi cca do 3 let, místnosti slouží jen k přespání, veškeré činnosti se odehrávají ve společných prostorách

Novokřtění na titulu knihy Kryštofa Erharda, 1589

- Bývalý novokřtěnecký dům, zal. 1545, Staré město, Břeclav, foto 1970.
- Velké Leváry, Slovensko, po roce 1622, foto 1970

Figure 15. *Top*, house in Altenmarkt Bruderhof, founded in 1545, today near Břeclav, Slovakia (Photograph, 1970); *bottom*, gable of Hutterite dwelling at Grosschützen (Velké Leváry), Slovakia. (Photograph, 1970)

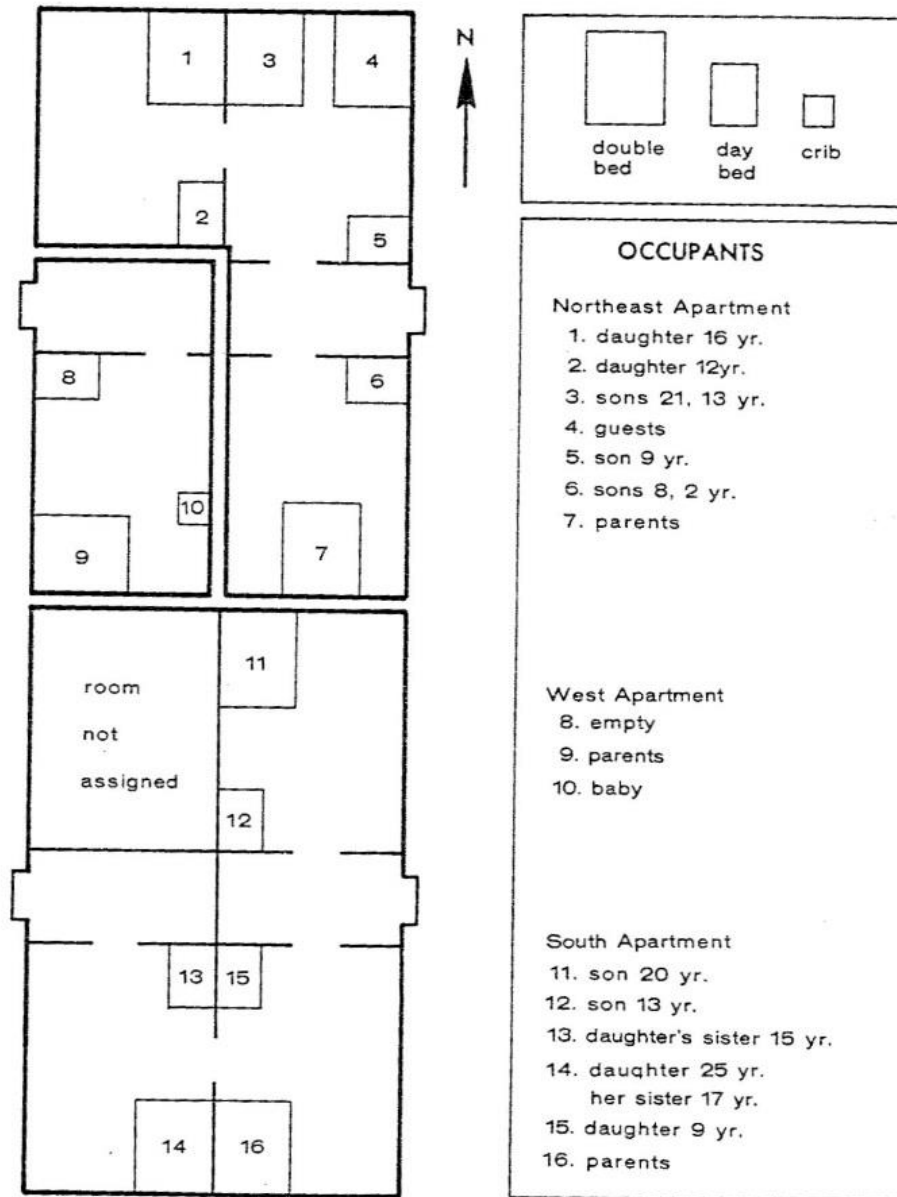
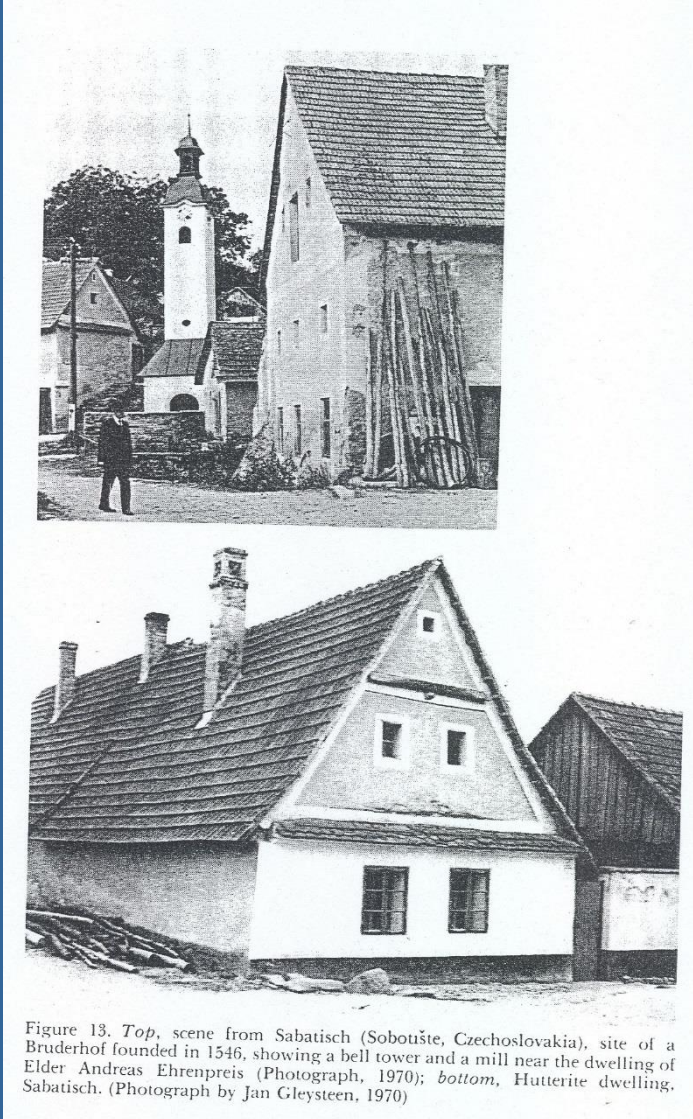

Chart 4. Winter Sleeping Pattern, Typical Longhouse

Vypovězení novokřtěnců z Moravy

- 1620 bitva na Bílé hoře, české stavovské povstání poraženo, rekatolizace
- Na podzim 1622 dekret kardinála Dietrichštejna vypovídající novokřtěnce z Moravy. Ze 30 000 zůstalo 5000 do r. 1628 (*Obnovené zřízení zemské*) – úplné vypovězení či rekatolizace
- Odchod do Uher – Sobotiště, Velké Leváry, Kostolany.
- V Uhrách – doba třicetileté války, plundrování dvorů, hladomor, „účeloví“ konvertité (zásobárny)
- Společné vlastnictví rozpuštěno r. 1685
- Nárůst perzekuce – nucené křty dětí (druhý křest v dospělosti)

Novokřtěnecká sídla, Sobotišť, Slovensko

Zaměstnání

- Zpočátku převládali řemeslníci (misie ve městech, cechy), postupně zemědělství (sídla na venkově)
- Obchod – obživa obchodem (koupě a prodej) zakázána, možno prodávat vlastní výrobky a nakupovat potřeby
- Zvláštní řády pro každé zaměstnání, dohlíželi tzv. Diener der Notdurft – nákup surovin pro dílny či kuchyň
- Dílny propojeny – téměř „manufakturní“ způsob výroby ve velkých sídlech
- Fajáns – jemná glazovaná keramika, užívány 4 barvy – modrá, žlutá, zelená, fialová

Denní režim

- Pevné řády stanovované již od 16. stol., zachován např. z roku 1569
- Příděly stravy podle náročnosti zaměstnání (maso 2x týdně těžce pracující, určité profese pivo)
- Vaření ve společné kuchyni
- Děti od věku 3 let ve školkách, v minulosti ještě dříve odděleny od matky
- Čas – je „společný“, život na zemi je přechodný stav, význam je ve správném životě podle stanoveného řádu – každý má své místo, každému je předepsáno, co má kdy dělat, rozvrh se přizpůsobuje roční době
- Po skončení práce, před večerí se setkávají k bohoslužbě
- Zvon – svolává k jídlu, k práci, ale nikdy k bohoslužbě

Table 3. Characteristics of Kindergarten in Three Colonies

Item	Lehrerhof	Dariushof	Schmiedehof
Number of children	13	4	25
Age span (years)	2 ½ to 5th birthday	3rd to 6th birthday	2 ½ to 5th birthday
Months attended	9; Aug. to May	12	7 ½; May to Dec.
Stated reasons for kindergarten	To learn to obey and sit properly	To learn to obey, pray, and keep out of way	To learn to pray, share, and get along together
Number of meals	2 and snack	2 and snack	3
Toilet facilities	Outdoors	Outdoors, plan to install indoors	Two flush toilets indoors
Length of day	7:00-2:30	7:00-3:30	7:30-6:00
Play equipment	None	Minimal	Indoor and outdoor play equipment
Toys	None permitted	Small toys from home tolerated	Toys provided in school
Indoor play	Limited to sitting position	Limited to sitting position and classroom	Permitted in separate indoor play room
Memory work	Each learns 8-10 prayers and 6-12 hymns	Each learns 15-20 prayers and 26 hymns	Each learns 13 prayers and 24 hymns
Punishment	Firm punishment for all; use of willow	Firm punishment for all; use of strap and ladel	Older ones punished, younger ones diverted from misdeeds; use of rod
Sleeping arrangement	Blanket and heavy cardboard	Padded surface	Regular bed mattress, four children to each
Outdoor play	No adult supervision	No adult supervision	Adult supervision
Leaving age	5th birthday to enter <i>Schule</i> , to learn to read and write German	6th birthday	5th birthday, some tutoring until age 6
Range of individuality	Minimal	Limited	Not stressed but greater variation permitted

Životní fáze

- Jména – přijmí původně podle povolání, emigrací se zredukoval počet příjmení, biblická křestní jména
- Dětství – výchova směřuje k socializaci, která má za cíl přípravu pro dospělý život a život po smrti, důraz je kladen na poslušnost autoritám
- Náboženské školení již od malička, školka od 3 let – důraz na poslušnost, děti nejsou vázány na rodinu – kolektivní výchova
- 6-15 škola – německá, anglická a nedělní škola
- 15 let – dospělost fyzická, poté již nepokládají za nutné vzdělávat, jen nábožensky
- Postavení žen – nemohly kázat ani učit, podřízené mužům

- Křtu předchází období „puberty“ – větší svoboda, práce v sousední kolonii, vazby mezi vrstevníky, pokusy o kontakt s okolním světem (např. film *Ďáblovo hřiště*), hledání partnera
- Vztah ke vzdělání – světské není ceněno, dřívější zájem o lékařství se dnes nepěstuje, využívají služeb okolních center, eventuálně porodnic.
- Křest – okolo 20 let
- Svatba – u chlapců často následuje krátce po křtu. Věcné pojetí svazku jako prostředku plození. Nevěsta odchází do kolonie muže. V minulosti praxe „párování“, zrušeno v Rusku.
- Rozvod, rozdělení – jeden z manželů se přidal k obci, druhý ne, nový sňatek není možný dokud bývalá/ý žije

- Stáří – postupný odchod na odpočinek, podle náročnosti zaměstnání, respekt, více volna, cestování do sousedních kolonií – návštěvy
- Smrt a pohřeb – v dobách pronásledování problém hřbitovů – hroby na vlastním pozemku, ve stodolách, zahradách, na loukách.
- Smrt je vnímána jako konec pozemského zápasu

Psychologické aspekty socializace v novokřtěnecké skupině

- Silná sounáležitost se skupinou, potřeba přijetí
- Opakované excesy (např. opilství) trestány vyloučením – ze společné práce, ze společného jídla, sdílení, potrestaný má mluvit jen s kazatelem
- Očekává se od dospělých tichá ochota a pracovitost
- Uspokojením je naplňování řádu a cesty ke spáse
- Spíše extrovertního založení, vnímaví, přátelští, spolupracující, malá schopnost abstraktního myšlení
- Obecně méně duševních chorob, poměr opačný než u běžné populace (u hutteritů více neurotické poruchy, méně schizofrenie než u běžné populace)

Strategie předávání hutterského způsobu života

- Malý význam rodiny oproti kolektivní péči
- Společné vlastnictví a sdílení práce i jejích produktů
- Velká míra zajištění – ekonomického i duchovního
- Převládají vztahy primárních skupin – do 100 členů
- Vysoká plodnost
- Téměř „beztrždní“ společnost – málo „prestižních“ voleb
- Hodnotový systém má integrační funkci a je absolutně přijímaný
- Systematická výchova nové generace – socializace členů